

Як діяти вчителю, якщо уроки зриває агресивний учень

Застосуйте метод «розстановки сил»

Вчителю варто займатися попередженням конфліктів. Він повинен добре знати, чи є в класі діти, з якими однолітки не хочуть спілкуватися, ігнорують. Чи є в колективі прояви булінгу щодо когось з дітей.

Перед початком уроків попросіть кожну дитину на аркуші паперу написати прізвища чотирьох дітей, з якими вона хоче сидіти поруч за партою. А також прізвище того, кого вона вважає своїм найкращим другом. Коли вчитель проаналізує результати, то легко помітить, кого з дітей «забули», не згадали зовсім.

Цей метод має назву «розстановка сил». Завдяки йому можна дослідити комунікацію в колективі й дізнатися, хто в класі жертва, хто агресор, хто є неформальним лідером, а від кого відвернулися однолітки.

Спробуйте метод переформулювання

Якщо в учня стався раптовий спалах агресії (наприклад, відкидає в однокласників чи вчителя різні предмети, штовхається, кричить), треба якнайшвидше ізолювати дитину від публіки. Бо саме публікою виступає клас у цей момент.

Вчитель має спокійним упевненим рухом взяти дитину, що агресує, за руку і провести до іншої кімнати, де можна залишитися сам на сам. Річ у тім, що часто діти демонструють таку поведінку «на куражі», коли отримують задоволення від того, що інші спостерігають за їхнім «виступом». Спробуйте відволікти школяра спокійними простими запитаннями. Підбирайте їх залежно від віку дитини. Наприклад: «Тобі не холодно? Ти весь тремтиш», «Що тобі потрібно для того, щоб заспокоїтися? Хочеш води?», «Бачиш, що то за пташка за вікном полетіла?» Лише після того, як дитина заспокоїться, слід попросити: «Розкажи мені про причини, через які ти так поводишся».

У такі моменти дієвим може стати метод переформулювання. Тобто ви повертаєте учню інформацію, яку він сказав у негативному ключі, так, щоб вона стала нейтральною.

Наприклад, школяр каже: «Вони всі мене задовбали!» А вчитель відповідає: «Ти справді відчуваєш таке сильне невдоволення від їхньої надокучливості?» Тобто слід прибрати конфліктогенний компонент з речення, однак залишити його суть. Тоді дитина перейде до конструктиву, напруга спаде, — так влаштований людський мозок. Також треба уникати оціночних суджень, натомість ставити більше відкритих запитань. Доречними будуть такі: «Що відбулося перед тим, як ти вирішив так вчинити? Про що ти думав, коли з'явилося бажання заподіяти шкоду іншим?»

Це дасть змогу дитині розкрити ситуацію так, як вона сама її проектує власною поведінкою. Адже агресія — це спосіб прокричати про ту чи іншу проблему. Завершити розмову варто так: «Як те, що відбулося, відбилося на тобі? Як думаєш, що буде далі?»

Заручіться підтримкою колег

Українські вчителі звикли самотужки вирішувати проблеми і не звертаються по допомогу до колег навіть коли йдеться не про одного учня, що зриває уроки, а про цілий клас, що робить різні капості. Однак коли вчитель бачить, що справа стосується його авторитету, потрібно сказати про проблему керівництву школи, звернутися до шкільного психолога або навіть винести питання на педагогічну раду. Колеги допоможуть проаналізувати ситуацію, адже агресивний учень чи клас можуть ставитися так до всіх вчителів. Також колеги можуть допомогти вам подивитися на себе зі сторони — зрозуміти, що може провокувати агресивну поведінку дітей. Поради інших вчителів допоможуть виявити заводія, лідера думок у класі. Варто попросити психолога провести з ним бесіду.

З'ясуйте позицію агресора

У кожної дитини є позиція, тобто те, що вона демонструє своєю поведінкою. А також інтерес із цього питання, який діти часто намагаються замаскувати.

Наприклад, жбурляння папірців у вчителя чи однокласника — це висловлення позиції. А який інтерес ховається за нею — може пояснити лише сам агресор. Тому варто запитати: «Що ти хочеш сказати, коли так робиш? Про що твоя дія? Що ти демонструєш? Навіщо ти тут — отримувати знання чи проводити час?»

Застосовуйте метод відкритих запитань, щоб школярі почали озвучувати свої потреби. Тоді вчитель має висловити у відповідь свої, щоб побачити, де вони пересікаються. Однак завершувати необхідно категорично: «Треба, щоб це припинилося просто зараз».

Потреби дітей — комфорт і безпека. Якщо викладач надто вимогливий і влаштовує контрольні без попередження, то може сказати школярам таке: «Бачу, ви незадоволені несподіваними контрольними. Це впливає на ваше відчуття безпеки. Якщо це некомфортно для вас, я буду попереджати за кілька днів, щоб ви мали змогу підготуватися, а страх отримати погану оцінку не викликав негативної реакції».

Недоречно стояти на позиції «я вчитель, тому я правий». Треба донести конструктив: «Я приходжу до школи виконати свою роботу — передати знання та вміння. І зможу це зробити тільки в атмосфері взаємоповаги».

Наприкінці бесіди обов'язково запитайте в класу: «Ми з вами про це поговорили чи ми з вами про це домовились?»

Застосовуйте принцип ненасильницького спілкування

Не слід застосовувати агресію у відповідь на агресію. Висловлювання «Ти що собі думаєш? Як посмів?» вирішити конфлікт не допоможуть.

Варто застосувати принцип ненасильницького спілкування.

Приміром, ідеться про глузування якогось учня чи цілого класу з вчителя. Спокійно висловіть дітям свої почуття з цього приводу.

Скажіть: «Коли ви смієтеся в мене за спиною, я засмучений. Я не можу виконувати свою роботу в ці моменти так, як мені хотілося б.

Мені боляче від того, що ви проявляєте неповагу. Є пропозиції, як ми можемо вирішити цю проблему?»

Завершіть розмову відкритим прямим проханням: «Давайте закінчимо все це негайно». Це спосіб донести до людини інформацію так, щоб у неї з'явився внутрішній мотив вчинити, як хочете ви.

Станьте посередником між батьками

Саме вчитель має виступити в ролі «буфера» між батьками агресора та батьками дітей, яких він ображає. Зберіть батьків разом для бесіди. Однак розмова має бути стриманою. Вчитель повинен слідкувати, щоб не звучало образливих висловлювань.

Батьки дитини-агресора і так у складному становищі, надмірний тиск може змусити їх захищатися, а не знаходити консенсус. Спершу треба їх уважно вислухати: можливо, у родини виникли серйозні проблеми і їй потрібна допомога. У жодному випадку вчитель не повинен допускати, щоб одні батьки сварили інших. Викладач має володіти компетенцією дипломата-посередника.

Запитуйте в обох сторін: «Що відбулося? Що це для вас означає? Як ви бачите цю ситуацію в майбутньому?» Батьки мають зрозуміти, що їх об'єднує спільна мета — безпека їхніх дітей. Тому разом треба думати, як вирішити проблему.

Якщо ситуація з агресором зайшла надто далеко, є сенс поговорити з батьками цієї дитини про можливість переведення до іншого навчального закладу.